

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

КОЛІСНИК АННА СЕРГІЇВНА

УДК: 342.9

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗАКОННОСТІ У ГАЛУЗІ МИТНО-СЕРВІСНИХ ВІДНОСИН**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

доктор юридичних наук, професор

Шапвал Роман Володимирович,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,

професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Гетьман Євген Анатолійович,

Національна академія правових наук України,

головний науковий співробітник відділу координації правових досліджень

доктор юридичних наук, професор

Дрозд Олексій Юрійович,

Національна академія внутрішніх справ,

начальник відділу докторантури та ад'юнктури

Захист відбудеться «27» квітня 2021 р. о 9:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.503.01 в Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

Автореферат розісланий «26» березня 2021 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

К.М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Процес формування й розвитку митно-сервісних відносин в Україні є невід'ємним складником механізму правового регулювання забезпечення режиму законності у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Незважаючи на те, що проблеми, пов'язані зі з'ясуванням сутності, змісту, структури й суб'єктного складу сервісних правовідносин, що формуються у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон держави, є предметом аналізу й дискусій в науковому середовищі, а також на публічному рівні, цілісного уявлення щодо цих проблем, на жаль, поки що не склалось. Здійснювані реформи в митно-правовій сфері у вигляді, в якому як вони зараз урегульовані у правових актах галузевого державного управління, виявляються неадекватними сучасним зовнішньоекономічним реаліям, оскільки вони не сприяють формуванню конкурентноздатної митно-сервісної діяльності, не визначають інноваційних напрямків організації її розвитку, до того ж бракує системного підходу до розвитку митно-сервісної діяльності не лише у стратегічному, а й у тактичному планах. Не створено науково обґрунтованої моделі трансформації методів і принципів регламентування всього комплексу досліджуваних правовідносин.

У науці адміністративного й митного права проблемам забезпечення законності приділяється все більше уваги. Здебільшого це предметний контроль у системі митної служби, а також відомчий контроль за діями уповноважених комерційних структур у галузі сервісно-митних відносин Української держави. Проблеми моніторингу контролю митних органів за суб'єктами, які здійснюють сервісну діяльність у галузі митної справи, є важливими й актуальними, адже досліджувана категорія в цьому напрямі не має достатньої правової регламентації. Саме за його допомогою досягається баланс між державно-приватним партнерством і виконанням митних функцій держави. Особливо гостро стоїть питання перегляду правових механізмів регулювання окремих функцій державної митної служби України й відповідних її органів у напрямку реалізації митно-сервісної діяльності. Проблема полягає в тому, що робота Держмитслужби України та її структурних підрозділів сприймається з позицій контролюючого органу, основними інструментами діяльності яких є заходи адміністративного примусу. Зміни, які відбулися в організації зовнішньоекономічної діяльності, послужили підставою для перегляду підходів до засад функціонування державно-митних інституцій та їх ролі в механізмі забезпечення режиму законності в галузі митно-сервісних відносин. Усе це вимагає перегляду підходів до існуючого нормативно-правового забезпечення митно-сервісної функції всіма контролюючими органами й Державною митною службою України, зокрема.

Досліджуваній проблематиці на науковому рівні не приділялося достатньої уваги, що пов'язано з низкою вимірів, серед яких можна виокремити: а) незакінчений формат реформування державно-митних інституцій, що відповідають за певні сервери й послуги; б) надання дозволу суб'єктам підприємництва провадити окремі види сервісної діяльності, які лише напрацьовують відповідну практику контрольно-митного провадження; в)

недосконалість правового регламентування зазначеної діяльності, оскільки у своїй більшості процедури надання митно-сервісних послуг унормовані відомчими нормативно-правовими актами; г) брак дієвих форм і методів інформаційно-аналітичної взаємодії між посередниками й органами Держмитслужби України, що здійснюють адміністративно-відомчий контроль за їх діяльністю тощо. Саме наведені чинники викликають інтерес правників - як науковців, так і практиків бізнесового середовища щодо дослідження питань, які стосуються вирішення проблем режиму законності в галузі митно-сервісних відносин.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Питання визначення правової природи митно-сервісних відносин як об'єкта правового режиму забезпечення законності й адміністративно-відомчого контролю в усіх його проявах були предметом наукового дослідження таких науковців, як В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, Г.В. Атаманчук, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, В.В. Галуцько, В.М. Гаращук, Ю.В. Гаруст, Є.А. Гетьман, В.М. Горшеньов, В.І. Данелюк, С.Ф. Денисюк, Є.В. Додін, О.Ю. Дрозд, Ю.М. Дьомін, С.В. Ківалов, Н.В. Коваленко, Т.О. Коломоєць, В.Т. Комзюк, І.М. Коросташова, О.В. Кузьменко, М.В. Лошицький, А.В. Мазур, Л.І. Миськів, Д.В. Приймаченко, В.В. Прокопенко, Є.Ю. Соболев, Р.В. Шаповал та ін.

Однак, попри певну багатоманіть наукових напрацювань у галузі митно-сервісних відносин, усі вони присвячені проблемам контрольної діяльності митної служби, її організаційно-правовому впорядкуванню та іншим аспектам, які так чи інакше пов'язані з досліджуваною проблематикою. Водночас фундаментальних праць щодо забезпечення режиму законності у цій галузі в сучасній юридичній доктрині немає, що об'єктивно зумовлює актуальність цього дослідження, його теоретичне, практичне й наукове значення, особливо в аспекті розвитку інформаційно-правових технологій відповідно до норм і стандартів країн Європейського Союзу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Тема дисертаційного дослідження сформульована відповідно до положень Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»; Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020»; Стратегії розвитку системи управління ризиками у сфері митного контролю на період до 2022 року; Стратегії розвитку органів системи МВС на період до 2020 року; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016-2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р.; плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 011511005495).

Мета й завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на підставі комплексного аналізу теоретичних засад адміністративного й митного законодавства, правозастосовної діяльності компетентних органів установити сутність і зміст забезпечення режиму законності в галузі сервісно-митних відносин, охарактеризувати особливості їх правового регламентування,

форм і методів здійснення й напрацювати науково обґрунтовані пропозиції й рекомендації з удосконалення контролю за підприємницькою діяльністю у сфері митної справи.

Для досягнення поставленої мети основну увагу було приділено вирішенню відповідних наукових завдань, а саме:

- сформулювати поняття «митно-сервісні відносини» й навести їх класифікацію та ознаки;
- розкрити сутність митно-сервісної діяльності уповноважених суб'єктів зовнішньоекономічної сфери;
- охарактеризувати завдання й функції контролю за митно-сервісною діяльністю;
- дослідити правовий механізм адміністрування відомчого контролю за митно-сервісною діяльністю;
- установити систему й компетенції суб'єктів, які провадять контрольну діяльність у галузі митно-сервісних відносин;
- визначити функції контрольної діяльності в досліджуваній сфері;
- окреслити проблеми й перспективи розвитку правового регулювання адміністративно-відомчої діяльності компетентних органів у галузі митно-сервісної діяльності;
- розробити конкретні пропозиції й рекомендації з удосконалення адміністративно-відомчого контролю митних органів у зазначеній царині суспільних відносин.

Об'єктом дисертаційного дослідження виступає сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі забезпечення режиму законності в галузі митно-сервісної діяльності.

Предметом дослідження є адміністративно-правовий режим забезпечення законності в галузі митно-сервісних відносин.

Методи дисертаційного дослідження. Методологічне підґрунтя дисертаційної роботи становлять загальновизнані наукові критерії об'єктивності й дослідницькі методи – діалектичний, феноменологічний, формально-юридичний, логіко-семантичний, структурно-функціональний, історично-правовий, функціональний, нормативно-логічний, порівняльно-правовий, компаративний, моделювання та інші, а також спеціальні юридичні методи граматичного аналізу й тлумачення правових норм.

Діалектичний метод допоміг дослідити процесу розвитку законодавства у галузі митно-сервісних відносин, зміст основних чинників адміністративно-правового режиму законності у цій царині (розділ 1). За допомогою феноменологічного методу поглиблено визначення структури понятійного апарату адміністративно-відомчого контролю за митно-сервісною діяльністю (підрозділ 1.3), з'ясовано сутність таких правових конструкцій як «форми взаємодії суб'єктів контролю за митно-сервісною діяльністю», досліджено з урахуванням комунікативного підходу їх базові елементи (підрозділ 2.1) Логіко-семантичний й формально-юридичний методи допомогли при визначенні правової природи діяльності підприємств, яким дозволено надавати митно-сервісні послуги (підрозділ 1.2), структурно-функціональний метод дозволив

окреслити роль і місце адміністративно-правового механізму контролю за митно-посередницькою діяльністю (підрозділ 2.1), вказати особливості побудови системи його суб'єктів (підрозділ 2.2), проаналізувати форми і методи контрольного митно-сервісного провадження (підрозділ 2.3). Нормативно-логічний, порівняльно-правовий і компаративний методи використано для з'ясування завдань і функцій досліджуваного контролю (підрозділ 2.1). Нормативно-логічний і порівняльно-правовий методи стали у нагоді при розкритті таких правових категорій як «посередницька діяльність у галузі митно-сервісних відносин», «адміністративно-митний контроль за посередницькою діяльністю», «суміжні види контролю», «процесуальні особливості застосування заходів адміністративного примусу у галузі митно-сервісних відносин» (підрозділи 1.2, 1.3, 1.4). З використанням методу моделювання здійснювався аналіз законодавства України та іноземних держав у галузі митно-сервісної діяльності (підрозділи 3.1, 3.2), методи граматичного аналізу і тлумачення правових норм сприяли виявленню прогалин та інших недоліків у законодавстві з питань забезпечення режиму законності в галузі митно-сервісних відносин, а також розроблення пропозицій для його удосконалення відповідно до вимог країн Євросоюзу (підрозділ 3.3)

Нормативну основу дисертаційного дослідження становлять Конституція України, вітчизняні законодавчі та нормативно-правові акти, які регламентують порядок надання митно-сервісних послуг а також відповідне міжнародне законодавство.

Емпіричну базу дисертаційної роботи становлять узагальнення практичної діяльності органів Державної митної служби України (далі - Держмитслужби України), суб'єктів підприємництва, яким дозволено надавати митні сервери та послуги, адміністративно-юрисдикційна практика, статистичні дані, митно-правова публіцистика, довідкові електронні видання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших у вітчизняній науці адміністративного права, самостійним комплексним завершеним дослідженням проблем застосування адміністративно-правового режиму законності в галузі митно-сервісних відносин, що слугує справі попередження, припинення й нівелювання викликів і загроз митному правопорядку в Україні. Його результатами є сформульована в роботі низка нових наукових положень і висновків.

У роботі обґрунтовано теоретичні висновки, звернено увагу на те, що інноваційне нормативно-правове забезпечення режиму законності в галузі митно-сервісних відносин є невід'ємним і важливим складником зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізації міжнародних ринкових відносин.

вперше:

- виокремлено й розглянуто особливості митно-сервісних відносин, які підтверджують їх періодичний характер і реалізуються певними заходами режимного адміністрування для забезпечення законності;

- сформульовано поняття «митно-сервісні послуги» й визначено систему суб'єктів підприємницької діяльності з питань надання митно-сервісних послуг, з'ясовано їх роль й місце у сфері забезпечення законності і правопорядку;

- визначено правовий механізм контрольно-відомчого забезпечення режиму законності в галузі митно-сервісних відносин, обґрунтовано необхідність удосконалення його форм і методів відповідно до міжнародних норм і стандартів;

- запропоновано авторське бачення специфіки процесуального й інформаційно-правового забезпечення процедур контрольного провадження в галузі митно-сервісних відносин відповідно до вимог і стандартів країн-учасниць Європейського Союзу.

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат з відповідної проблематики, а саме запропоновано авторське формулювання таких правових конструкцій, як «митно-сервісні правовідносини», «підприємницька діяльність у галузі митно-сервісних відносин», «правовий механізм адміністрування режиму законності в галузі митно-сервісних відносин» та ін.;

- аргументацію про необхідність окреслення меж компетенції суб'єктів адміністративного відомчого контролю за підприємницькою діяльністю у галузі митно-сервісних відносин;

- бачення системи й характеристики правового статусу суб'єктів контролю за підприємницькою діяльністю в досліджуваній галузі;

- поняття і класифікацію форм і методів контрольного провадження в галузі митно-сервісних відносин.

дістали подальшого розвитку:

- теоретичні дослідження забезпечення режиму законності в галузі митно-сервісних відносин;

- наукові положення про адміністративний відомчий контроль митних органів як визначальний засіб забезпечення законності в галузі митно-сервісних відносин;

- структурно-функціональна характеристика спільних контрольних заходів органів Держмитслужби України, Прикордонної служби України і Служби безпеки України з питань забезпечення режиму законності в галузі митно-сервісних відносин;

- правові підстави застосування заходів адміністративного примусу і процесуальні особливості їх реалізації в галузі митно-сервісних відносин;

- пропозиції стосовно внесення змін до чинного законодавства з метою підвищення ефективності адміністративно-відомчого контролю за підприємницькою діяльністю з питань надання митних серверів і послуг;

- запозичення позитивного досвіду європейських країн у справі проведення контролю за діяльністю підприємницьких структур у галузі митно-сервісних відносин.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації висновки, теоретичні положення, пропозиції й рекомендації сприятимуть удосконаленню процесу застосування адміністративно-правового режиму забезпечення законності в галузі митно-сервісних відносин.

Одержані результати можуть бути використані у:

- *науково-дослідницькій сфері* – як фундамент подальших досліджень нагальних проблем забезпечення адміністративно-правового режиму в галузі

митно-сервісних відносин в Україні (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

- у *правотворчій сфері* – висновки та пропозиції, що містяться в дисертації можуть бути використані для вдосконалення чинного законодавства, особливо тієї його частини, яка стосується оптимізації надання митно-сервісних послуг в рамках проєкту «Сервісна митниця»;

- у *правозастовчій діяльності* – отримані результати дозволяють покращити практичну діяльність органів Держмитслужби України та відповідних підприємств-посередників, яким дозволено надати митно-сервісні послуги суб'єктам зовнішньої діяльності (акт впровадження Департаменту фінансів Харківської обласної державної адміністрації);

- у *навчальному процесі* – положення і висновки дисертації використовуються при викладанні дисциплін “Митне право”, “Адміністративне право”, “Публічне адміністрування діяльності фіскальних органів”, під час підготовки лекцій і навчальних посібників з даної тематики (акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ).

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження обговорювалися на Міжнародних науково-практичних конференціях: «Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності» (м. Харків, 15-16 березня 2019 р.), «Сутність та значення впливу законодавства на розвиток суспільних відносин» (м. Одеса, 13-14 березня, 2020 р.)

Структура дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, що включають десять підрозділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 233 сторінках, список використаних джерел налічує 219 найменувань, розміщених на 21 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, грантами, сформовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані методи, нормативну основу та емпіричну базу, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів. Наведено відомості щодо апробації результатів дисертаційного дослідження.

Розділ 1 «Адміністративно-правові засади забезпечення режиму законності у галузі митно-сервісних відносин в Україні» складається з трьох підрозділів та висновків, у яких досліджено поняття та сутність митно-сервісних відносин за участю Державної митної служби України в системі надання публічних послуг у митній сфері, охарактеризовано правову природу діяльності підприємств, яким дозволено надавати митні сервери та послуги, з'ясовано організацію адміністративного відомчого контролю як засобу забезпечення режиму законності у зазначеній царині.

Підрозділ 1.1 «Митно-сервісні відносини як об'єкт адміністративно-правового забезпечення режиму законності» присвячений аналізу теоретичних підходів і наукових позицій, у яких підіймаються питання щодо сутності митно-

сервісних відносин та відповідної діяльності через призму концепції «сервісної держави», що дало змогу сформулювати зазначене поняття та виокремити відповідні ознаки.

Особливу увагу у підрозділі присвячено дослідженню сутності та змісту, які виникають у процесі здійснення митно-сервісної діяльності як об'єкта адміністративно-правового забезпечення режиму законності. Надано авторське визначення даної категорії та виділено її специфічні ознаки, якими є: 1) мета – забезпечення підтримання публічно-приватного інтересу у галузі митно-сервісних відносин, що пов'язані з об'єктом галузевого правопорядку; наділення певним обсягом адміністративно-митної правосуб'єктності, необхідної для реалізації мети режиму законності; створенні для реалізації відомчо-контрольні функції митних органів за діяльність підприємств, яким дозволено надавати відповідні послуги; наявність системи правових гарантій законної діяльності останніх; особливості організації, підстави та порядок надання дозволу щодо реалізації державної політики у галузі митно-сервісної діяльності; відбита процесуальна відокремленість компетентних суб'єктів, оскільки вона створюється на підставі відомчих нормативно-правових актів управління.

У підрозділі 1.2 «Адміністративно-правова природа діяльності підприємств, яким дозволено надавати митні сервери та послуги», з'ясовано сутність та зміст категорії «підприємств, яким дозволено надавати митно-сервісні послуги», запропоновано її авторське визначення, особливу увагу приділено дослідженню адміністративно-правової природи діяльності зазначених підприємств в системі суб'єктів надання публічних послуг у митній сфері, що дало змогу виокремити особливості їх діяльності та визначити їх спеціальним суб'єктом здійснення митно-сервісної функції.

Виокремлено та досліджено завдання сервісно-митних підприємств – посередників: формування та участь у реалізації державної політики (сервісна митниця); ведення та використання баз даних (реєстрів) які пов'язані із митно-сервісною діяльністю; здійснення адміністративного відомчого контролю за рівнем та законністю надання митно-сервісних послуг; охорона та захист прав, свобод і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної сфери. Звертається увага, що функції митно-сервісних підприємств становлять собою основний напрям адміністративно-публічної діяльності останніх, вони мають імперативно-обов'язковий характер та спрямовані на забезпечення правопорядку щодо отримання митно-сервісних послуг. Класифіковано функції митно-сервісних підприємств на внутрішньоорганізаційні (прогнозування, планування, кадрове забезпечення, фінансування, інформаційно-аналітична робота) та зовнішні (правозастосовча, дозвільно-реєстраційна, координаційна, контрольно-представницька і консультативно-дорадча).

У підрозділі 1.3 «Організація адміністративного відомчого контролю за окремими видами підприємницької діяльності у галузі митно-сервісних відносин» з'ясовано сутність та заходи контрольної діяльності митних органів в досліджуваній галузі правовідносин, окреслено стан та перспективи її розвитку.

Звертається увага, що забезпечення режиму законності митно-сервісної діяльності уповноважених підприємств можливий за умови поєднання в

нормативно-правових актах юридичних та організаційних засобів, які в сукупності утворюють необхідну законодавчу базу для виконання посадовими особами підприємств-посередників, покладених на них повноважень щодо здійснення відповідної діяльності на певних територіальних утвореннях України.

Здійснено аналіз існуючих наукових позицій в адміністративному й митному законодавстві щодо визначення критеріїв класифікації заходів контрольної діяльності за митно-сервісними підприємствами на підставі яких встановлені такі чинники: 1) оскарження в судовому та позасудовому порядку дій або бездіяльності уповноважених осіб відповідних підприємств; 2) здійснення процедур контрольного провадження за діяльністю митних посередників; 3) притягнення до юридичної відповідальності осіб, винних у порушенні чинного законодавства.

Визначаючи предмет даного контрольного провадження, дисертантка вказує на те, що його ефективність забезпечується певними функціями суб'єктів контрольно-митних відносин. До таких функцій відносяться: запровадження спрощених митних процедур; контроль за забезпеченням законності; координація зусиль та обмін інформацією; забезпечення митного оформлення товарів; створення умов для збільшення пасажирських перевезень та товарообіг; аналіз та управління ризиками з метою визначення обсягів та форм митного контролю; надання відповідних дозволів; організація стягнення коштів у випадках настання гарантійних випадків за фінансовою гарантією; контроль за наданням адміністративних послуг; здійснення контролю за переміщенням окремих видів товарів. До цих функцій також доречно додати: надання електронних митних послуг; розбудова нового типу митниці – «сервісна митниця», яка є орієнтованою на надання сервісних послуг.

Розділ 2. «Адміністративно-правова характеристика відомчого контролю щодо забезпечення режиму законності у галузі митно-сервісних відносин в Україні» складається з чотирьох підрозділів, присвячених правовому механізму адміністрування відомчого контролю за режимом законності у галузі митно-сервісних відносин, суб'єктам його здійснення, формам і методам контрольно-митного провадження, а також процесуальним особливостям застосування заходів адміністративного примусу у досліджуваній галузі.

У підрозділі 2.1. «Правовий механізм адміністрування відомчого контролю за режимом законності у галузі митно-сервісних відносин» акцентується увага на характеристиці категорії «правовий механізм адміністрування», особливостях його реалізації у галузі митно-сервісних відносин, піддано критичному аналізу його елементи.

Визначено, що управлінська діяльність митної адміністрації має 2 основні частини: організаційну, в тому числі митно-сервісну і контрольну. З'ясовано, що правовий механізм контролю за діяльністю митних посередників має стосуватися в першу чергу таких напрямів діяльності, вчинення яких істотно впливає на стан митної безпеки людини, суспільства, держави: стан дотримання дисципліни у дозвільній, тарифній, службовій, експертній та іншій сферах; використання кадрових, інформаційно-технічних ресурсів; дотримання митного законодавства та правопорядку. Звертається увага, що більшість елементів механізму зазначеної

контрольної діяльності є публічно-дозвільними, оскільки кінцевим їх результатом виступає отримання документу розпорядчого характеру, що подає можливість реалізувати зацікавленим особам певні права та інтереси, при цьому наголошено, що об'єктом контролю постають дії суб'єктів митного підприємництва, які здійснюються компетентними суб'єктами – органами Держмитслужби України, їх контрольна діяльність є підзаконною, цілеспрямованою, має організаційно-імперативний характер, завдання та функції реалізуються у відповідній процесуальній формі.

У підрозділі 2.2. «Суб'єкти контрольно-відомчого забезпечення законності у галузі митно-сервісних відносин» надано характеристику категорій «адміністративно-правовий статус суб'єкта митно-відомчого контролю», «контрольна митно-відомча компетенція», розкрито особливості їх реалізації у галузі митно-сервісної діяльності.

Дисертантка, виходячи із неоднозначності трактування вищезазначених понять співвідносить їх із суміжними правовими категоріями, встановлює спільні риси та відмінності. У результаті було сформульовано авторські визначення суб'єктів досліджуваного відомчого контролю і контрольно-відомчої компетенції. Підтримано позицію фахівців, які визнають досліджувані категорії як складні, комплексні міжгалузеві утворення, за допомогою яких нормативно закріплено правове становище відповідного суб'єкта, окреслено межі його контрольної компетенції, визначено роль та місце в механізмі правового регулювання митно-сервісних відносин. З урахування цього визначено особливості правового статусу суб'єктів адміністрування контрольного провадження у зазначеній галузі правовідносин.

У результаті аналізу правового статусу зроблено висновок, що для суб'єктів митно-сервісного контролю основним його елементом є компетенція. Дослідниця визначає та характеризує ознаки цієї категорії та встановлює її зв'язок з іншими елементами правового статусу суб'єктів контрольно-митного провадження. Здійснивши аналіз правових спроможностей суб'єкта даного виду контролю встановлено, що контрольна компетенція митних органів за сервісною діяльністю – це сукупність прав та обов'язків, які надані уповноваженому суб'єкту відповідно до його місця, системи контрольно-митного адміністрування, необхідних для вирішення питань його контрольної компетенції у галузі митно-сервісних відносин.

У підрозділі 2.3. «Форми і методи контрольного провадження у галузі митно-сервісних відносин» визначено та проаналізовано основні форми та методи контролю за посередницькою діяльністю в галузі митно-сервісних відносин.

Доведено, що форма адміністративно-відомчого контролю у галузі митно-сервісних відносин – це визначені законом способи (впровадження прозорих процедур та стандартів) контрольно-митної діяльності, спрямованої на: застосування адміністративних процедур під час надання митних серверів та послуг; захист майнових прав та інтересів суб'єктів звернення щодо надання митно-сервісних послуг; здійснення профілактично-превентивних заходів; мінімізація корупційних ризиків та загроз в процесі контролю за діяльністю митних посередників; застосування основних та похідних форм досліджуваного

контролю, який класифікується від наряду його провадження, а також від способів та цілей перевірки (планові, позапланові, тематичні, електронні, комплексні).

Особливу увагу приділено дослідженню спільних методів контролю за посередницькою діяльністю у галузі митно-сервісних відносин, які застосовуються органами Держмитслужби України, за участю Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Податкової служби України (обстеження, спостереження, аудит, фінансовий контроль, моніторинг). Авторка обстоює позицію, щодо обов'язковості нормативного закріплення процедур у галузі митно-сервісних відносин, яке являє собою уніфіковане вчинення певних процесуальних дій і забезпечує усунення розбіжностей та одноманітність його стадій, а також публічно-приватного інтересу, закінчується прийняттям індивідуального адміністративного акту управління стосовно фізичної чи юридичної особи.

У підрозділі 2.4. «Заходи адміністративного примусу та процесуальні особливості їх застосування у галузі митно-сервісних відносин» з'ясовано сутність та особливості процесуальних гарантій юрисдикційної діяльності у зазначеній галузі.

Надано пропозиції щодо законодавчого закріплення заходів адміністративного примусу та процесуальних гарантій щодо їх правомірного застосування. На підставі аналізу наукової літератури робиться висновок, що багатоманітність цього процесуального явища проявляється не тільки у структурі режиму законності, але й у наявності митно-політичного та юридичного аспектів. Саме такий характер адміністративно-правового забезпечення зумовлює доцільність формування режиму законності контрольної діяльності митної адміністрації за діями уповноважених підприємств – посередників, що дозволяє врахувати всі аспекти такої діяльності, наявність яких визначає її результативність.

Окремо наголошується, що адміністративно-правовий режим забезпечення законності у галузі митно-сервісних відносин повинен відповідати загальним принципам контролю, а також принципам адміністративного судочинства. Відповідність останньому ґрунтується на визначенні судового контролю, як найбільш дієвої процесуальної гарантії серед інших чинників щодо забезпечення режиму законності у галузі митно-сервісних відносин.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення правового механізму забезпечення режиму законності у галузі митно-сервісних відносин в Україні» складається із трьох підрозділів, які присвячені напрямам удосконалення адміністративно-правового механізму його здійснення та з'ясуванню можливих шляхів адаптації даної вітчизняної категорії в сучасну митну систему країн-учасниць Європейського Союзу.

У підрозділі 3.1. «Посилення впливу законодавчого регулювання на стан контролю та адміністративного провадження у справах, пов'язаних з митно-сервісною діяльністю» досліджується наслідки та недоліки в регулюванні контролю за підприємницькою діяльністю в галузі митно-сервісних відносин та

вносяться пропозиції до чинного законодавства відповідно до міжнародних норм та стандартів.

Доведено, що з метою дослідження високого рівня регулювання контролю у галузі митно-сервісних відносин, необхідно здійснити наступні заходи: запровадити уніфікований відкритий підхід щодо контролю за діяльністю митних посередників; зменшення адміністративно-митних перепон та спрощення процедури отримання митно-сервісних послуг; розширити системний моніторинг за якістю та доступністю надання митно-сервісних послуг за принципом єдиного вікна; створити систему постійного обміну інформацією між суб'єктами, які відповідають за ведення бази даних, що пов'язані з питаннями митної безпеки; унеможливити корупційні прояви при наданні митно-сервісних послуг шляхом здійснення прозорих контрольно-дозвільних заходів.

Дослідивши адміністративно-правові чинники контрольної діяльності за митними посередниками, авторка зазначає, що вони потребують свого більш детального процесуального унормування. Зокрема, пропонується регламентувати відповідні процедури в етапи контрольно-митного провадження. Наведене дозволило сформулювати певні пропозиції щодо визначення процедур та етапів контрольного провадження за діяльністю митних посередників у Примірному положенні, яке необхідно закріпити в необхідному законодавчому порядку. Важливим для підвищення якості контролю за митними посередниками є унормування у Митному кодексу України заходів провадження у справах, пов'язаних з адміністративною відповідальністю за порушення митно-сервісного правопорядку. У цьому контексті є запровадження відповідних статей у Митному кодексі України. Зокрема: ст. 477-1 «Порушення встановленого законодавством порядку оформлення дозвільних документів», ст. 515 «Експертиза та висновок експерта», ст. 477-2 «Порушення встановленого законодавством порядку проведення призначеної обов'язкової експертизи». Крім того, пропонується прийняття Рамкового закону, який розвивав би всю контрольну митно-сервісну інфраструктуру в Україні відповідно до міжнародних норм та стандартів.

У підрозділі 3.2. *«Перспективи розвитку інформаційно-правового регулювання митно-сервісних відносин у забезпеченні законності»* звертається увага, що питання інформаційно-правового регулювання відносин з приводу надання митно-сервісних послуг є одним з напрямків започаткованих реформ, спрямованих на подальше впровадження передових технологій в сучасну систему забезпечення законності в діяльності суб'єктів публічно-митного адміністрування.

Аналізуючи Постанови Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 року "Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України" та від 06 березня 2019 року "Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України", зазначено, що питання надання адміністративно-сервісних послуг в галузі митної справи, включають в себе такі складові, як: приймання митної та іншої статистичної звітності; надання електронних довірчих послуг; інформування суб'єктів звернень про порядок надання адміністративних послуг, впроваджені електронні сервіси ДМС. Враховуючи вищезазначене, сформульовано поняття інформаційних технологій в галузі митно-сервісних послуг – це діяльність органів

державної влади, спрямована на приймання, надання, інформування суб'єктів митних правовідносин. Надання митно-сервісних послуг забезпечується шляхом взаємодії між структурними підрозділами, які відповідно до функціональних обов'язків є відповідальними за надання таких послуг.

Підсумовуючи викладений матеріал, зазначено, що інформаційно-правове регулювання митних формальностей включає в себе дві сфери відповідного унормування – це інформаційно-правові технології та адміністративно-сервісні послуги у галузі митної справи. Перспективним вважається поглиблене дослідження різних аспектів безпосереднього застосування в законодавстві вищевказаних складників інформаційно-правової сфери митних формальностей, шляхом внесення змін до чинних нормативно-правових актів щодо створення «електронної митниці» як майбутнього митного світового простору. Крім того, пропонується прийняття рамкового ІТ-Закону, який розвивав би всю митно-сервісну інфраструктуру в Україні відповідно до міжнародних норм і стандартів.

У підрозділі 3.3. «Використання Європейського досвіду в процесі вдосконалення системи правопорядку у галузі митно-сервісних відносин» досліджено діяльність органів митної адміністрації у галузі митно-сервісних відносин в деяких зарубіжних країнах з метою імплементації такого досвіду в сучасну митну систему України. Проаналізовано існуючу практику контролю за наданням митних серверів та послуг органами митної компетенції на прикладі країн-учасниць Європейського Союзу, що надало можливість запропонувати авторське визначення щодо перспектив її адаптації в контрольну діяльність відповідної адміністрації та суб'єктів митно-сервісного підприємництва. На підставі вивчення європейського досвіду, зроблено висновок, що Україні доцільно запровадити оновлену митно-електронну систему контролю за діяльністю уповноважених посередників, в основу якої покладено принцип роботи «електронної митниці». Особливої уваги потребує створення єдиної бази даних та вироблення ефективної системи контролю за діяльністю підприємств-посередників, оцінки роботи їх персоналу щодо видання необхідних актів митно-нормативного управління (дозволу на переміщення товарів, визначення митної вартості, обрання митного режиму, оформлення декларування та заходів контролю).

Окремо формулюється висновок про доцільність запровадження моніторингу за якістю митно-сервісних послуг за допомогою контрольних заходів сумісних з митною системою Євросоюзу, з метою фіксації всього процесу надання митно-сервісних послуг, обміном певними даними між суб'єктами контрольної компетенції, які забезпечують міжнародний митний правопорядок. Доречним має стати створення можливості переведення деяких підрозділів митної служби в електронну форму шляхом запровадження багатофункціональних центрів з надання митних послуг на базі Центрів надання адміністративних послуг та регіональних митниць, зокрема, і в електронній формі, що може слугувати значному скороченню часу, який витрачається на документарну процедуру надання ряду митних послуг. Такі центри стали б аналогією «сервісних митниць», які функціонують у митних органах деяких країн ЄС.

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано теоретичне узагальнення й ефективно вирішення наукового завдання, що полягає в напрацюванні обґрунтованих пропозицій з удосконалення адміністративно-правового режиму забезпечення законності в галузі митно-сервісних відносин, що сприятиме захисту пріоритетних зовнішньоекономічних інтересів суспільства, гарантуванню митного правопорядку, реалізації прав, свобод та законних інтересів учасників митних процесів. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Здійснено дослідження сутності та змісту відносин, які виникають в процесі здійснення публічно-сервісної діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання та режимного адміністрування Державної митної служби України. Обґрунтовується, що митно-сервісні відносини є одним із видів зовнішньоекономічної діяльності юридичних та фізичних осіб публічного митного права. Доводиться, що порівняно з існуючим у вітчизняному законодавстві поняттям «надання адміністративних послуг» з термінами «митно-сервісні відносини», «митно-сервісна діяльність» є більш універсальними і широкими за змістом, охоплюють зміну митної політики, форм та методів владних інституцій митного спрямування. Останні категорії є дозвільними, оскільки кінцевим їх результатом є отримання документу дозвільного характеру, що надає можливість суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності реалізувати свої владні повноваження у певних видах митно-сервісних відносин. Згідно Митного кодексу України (ст.ст. 14, 31, 53 та ін.) виділяються наступні їх види, а саме: надання уповноваженими суб'єктами підприємницької діяльності консультацій з питань реалізації митного законодавства та зовнішньоекономічної діяльності; формування експертної оцінки документації, наданої на декларування товарів і транспортних засобів; визначення коду товарів за Українським класифікатором зовнішньоекономічної діяльності; складання зовнішньоекономічного контракту за умовами замовника; декларування (заповнення декларацій, документів, складання специфікацій, інвойсів та інших супровідних документів); проведення роботи з товарами, що знаходяться на зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання й вантажному митному комплексі (сортування, сушка, маркування та інші), а також надання робіт та інших послуг.

2. Розкрито сутність і систему суб'єктів підприємницької діяльності у галузі митно-сервісних відносин - це будь-які фізичні або юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми, зареєстровані у встановленому законом порядку суб'єкти сервісно-підприємницької діяльності, які надають послуги суб'єктам зовнішньоекономічних процесів шляхом посередництва від імені, в інтересах, під контролем і за рахунок суб'єкта митних відносин. Суб'єктів підприємницької діяльності в галузі митно-сервісних відносин можна класифікувати за різними підставами, але основою їх диференціації є класифікація на підставі напрямів діяльності: це перш за все, митна брокерська діяльність, а також відкриття й експлуатація магазину безмитної торгівлі й митного складу, магазину безмитної

торгівлі, вільної митної зони комерційного або сервісного типу, складу тимчасового зберігання й вантажного митного комплексу. Кожен із суб'єктів підприємницької діяльності в досліджуваній сфері відіграє свою роль у процесі проходження митних формальностей з надання основних і супутніх послуг відповідно до приписів чинного митного законодавства.

3. Виокремлено групу норм адміністративного, митного й інформаційного законодавства, а також практики його застосування, що дало підстави стверджувати, що митні органи здійснюють адміністративний відомчий контроль, який є одним з видів контролю державного. Цей контроль поділяється на зовнішній і внутрішній відомчий контроль. Зовнішній, провадиться митними органами за підприємницькою діяльністю в галузі митно-сервісних відносин відповідно до покладених на нього основних функцій, можна поділити за 3-ма напрямками: (а) митний контроль; (б) митний аудит; (в) електронний моніторинг.

Поняття зовнішнього контролю митних органів за підприємницькою діяльністю в митній сфері рекомендується нормативно закріпити як сукупність контрольних-режимних заходів, що здійснюються уповноваженими суб'єктами Держмитслужби України щодо суб'єктів митно-сервісної підприємницької діяльності з метою дотримання законності і правопорядку. Контроль митних органів України за підприємницько-посередницькою діяльністю у сфері митних відносин має певні загальні ознаки, властиві державному контролю взагалі й усім його різновидам. Разом із цим йому властиві також свої специфічні галузеві риси, прояв яких дозволяє вести мову про нього як про цілком виокремлений вид спеціального адміністративно-відомчого контролю з боку Держмитслужби України.

4. Доведено, що правовий механізм контрольного-відомчого забезпечення режиму законності у митно-сервісних відносинах – це система елементів - цілей, видів, форм і методів контролю, а також принципів контрольної діяльності, за допомогою яких забезпечуються, перш за все організація такої перевірки і сам її процес з метою справлення впливу на митних посередників, спрямованого на належну реалізацію функцій і завдань митної справи взагалі. Сам же механізм контролю митної служби України за роботою митних підприємств-посередників становить собою вивіреним способом підготовки і проведення відповідної перевірки, що виражається в наявності повноважень контролюючих суб'єктів, спираючись на які, а також на методи контрольної діяльності представники митної служби досягають намічених цілей контролю у митній сфері.

5. Обґрунтована позиція, що адміністративний відомчий контроль за митними посередниками покладено на Департамент організації митного контролю та оформлення і відповідні підрозділи митниці. Суб'єктами контролю можуть бути як керівники всіх рівнів управління, так і інші посадові особи митної служби (Голова Держмитслужби України, його заступники, начальник митного органу, його заступники, начальник відділу організації митного контролю митниці, посадовці митного органу). Суміжними суб'єктами проведення спільних заходів контролю за митними посередниками є також Служба безпеки України, Державна прикордонна служба, Державна податкова служба України та інші органи виконавчої влади.

6. Вагоме значення в контрольній діяльності за митними підприємствами-посередниками має компетенція митних органів, тобто нормативно визначена сфери їх діяльності, сукупність завдань державно-владних повноважень щодо перевірки діяльності цих суб'єктів. Ця компетенція чітко й однозначно закріплена в митному законодавстві України. Необхідно також визначити правовий статус суб'єктів контролю за посередницькою діяльністю в царині митної справи. Пропонується внести деякі доповнення до чинного митного законодавства з питань організації, оформлення й електронно-контрольного забезпечення сервісно-підприємницької діяльності, чітко визначити в них контрольні повноваження й компетенцію відповідних митних органів, що сприятиме забезпеченню режиму законності, виконавчої дисципліни й відповідальності уповноважених посадових осіб як митних органів, так і митних посередників.

7. Визначено, що зміст безпосередньо самого контролю митної служби підприємств-посередників у досліджуваній царині полягає у здійсненні контролюючим суб'єктом основних напрямків режимної діяльності, у виконанні останнім характерних завдань і функцій, що стоять перед ним. Розглянуті контрольні функції Держмитслужби України - це види відомчо-зовнішнього прояву її контрольної діяльності, метою яких є досягнення поставленої мети й вирішення конкретних завдань, що виконуються шляхом контролюючого впливу на підприємницько-посередницьку діяльність у галузі сервісних митних відносин. У перебігу контрольної діяльності підконтрольного суб'єкта реалізуються превентивно-попереджувальна, інформаційно-аналітична і правоохоронна функції.

8. Доведено, що забезпечення в Україні режиму законності митно-сервісних відносинах становить собою регламентовану адміністративно-правовими нормами контрольну діяльність митних органів, спрямовану на створення умов для сприяння зовнішньоторговельної діяльності при здійсненні митної справи за ініціативою заінтересованих осіб. Сучасна законодавча регламентація контролю щодо надання сервісних послуг у митній справі є недоскональною і потребує доопрацювання. Для цього необхідно: (а) змінити окремі положення МК України в частині введення до його змісту законодавчого визначення категорії «сервісні послуги в митній справі»; (б) прийняти нормативний акт з переліком таких послуг; (в) узгодити між собою положення нормативно-правових актів з питань контролю надання сервісних митних послуг; (г) адаптувати ці норми до вимог європейських стандартів.

9. Запропоновано законодавчо закріпити низку термінів-конструкцій, якими оперують у процесі організації і здійснення контролю за суб'єктами сервісно-підприємницької діяльності в галузі митно-сервісних відносин, а саме: «адміністративно-правовий режим забезпечення законності в галузі митно-сервісних відносин», «митно-сервісна діяльність», «правовий механізм адміністрування митно-сервісної діяльності», «суб'єкти контролю за режимом законності у галузі митно-сервісних відносин», «зовнішній і внутрішній адміністративно-відомчий контроль Держмитслужби України», «контрольне провадження з питань митно-сервісної діяльності».

10. З метою удосконалення механізму контролю за підприємницькою

діяльністю в галузі митно-сервісних відносин звичайно ж, пов'язано із застосуванням форм і методів контролю такої перевірки. Важливим елементом цієї функціональної частини досліджуваного механізму контролю є види зовнішнього і внутрішнього контролю, які можуть бути задіяні як комплексно, так і окремо один від одного з дотриманням системного підходу. Методи зовнішнього відомчого контролю митної служби слід поділяти на загальні (або загальнонаукові) і спеціальні. Серед загальних (загальнонаукових) методів пізнання дійсності - логіка, аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція та ін. Спеціальні ж методи контролю можна поділити за такими критеріями: (а) залежно від місця проведення - на безпосередні й дистанційні; (б) залежно від використання автоматизованої техніки - на автоматизовані й неавтоматизовані; (в) за критерієм відкритості - на перевірки, що здійснюються з попередженням і без попередження установ (осіб), які підлягають контролю; (г) за повнотою вивчення процесів господарської діяльності - на суцільні, вибіркові й комбіновані.

Методами, якими оперують у процесі контролю за підприємницькою діяльністю в галузі митно-сервісних відносин є перевірка, огляд, перевірка виконання, обстеження, електронне спостереження, інвентаризація, моніторинг надання серверів і послуг. Обґрунтовується нагальна потреба законодавчого закріплення взаємодії органів Держмитслужби України з іншими правоохоронними та контролюючими органами з позиції відкритості та оптимізації митних дозвільних формальностей, застосування превентивних (профілактичних) заходів щодо мінімізації корупційних проявів під час митного оформлення, забезпечення профілактики фактів неетичної поведінки службового персоналу з отримувачами послуг. Доводиться необхідність доповнити відповідні відомчі нормативно-правові акти положеннями, що закріплюють перелік відповідних митно-сервісних послуг, які надаються певними посередниками, строків їх надання, переліку та вимог до документів, які необхідно подати для отримання даних послуг, а також унормувати процедури оскарження неправомірних дій суб'єктів владних інституцій.

11. Доведено, що інноваційне нормативно-правове забезпечення контрольної діяльності митних органів за підприємницькою діяльністю в галузі митно-сервісних відносин є невід'ємною й важливою умовою розвитку зовнішньоекономічної сфери в умовах інтенсивного розвитку міжнародних ринкових відносин. Організація такої контрольної діяльності полягає в сукупності рішень і дій з організації системи контролю, визначення процедури й тактики його проведення, дотримання умов його ефективності особливо при застосуванні інформаційно-електронних технологій. Доречним може стати створення можливості переведення діяльності деяких підрозділів митної служби і регіональних митниць в електронну форму шляхом запровадження багатофункціональних центрів (на базі Центрів надання адміністративних послуг) в тому числі, що послужить значному скороченню часу, що витрачається на документарну процедуру надання низки митних послуг. Такі центри стали б аналогією «сервісних митниць», які функціонують у митних органах деяких країн ЄС. Проте незалежно від обраного підходу до реформування митної політики

першочергову увагу треба приділити оновленню митного законодавства України, закріпленню в ньому норми щодо саме пріоритетного надання митних послуг, орієнтованого на європейські електронні стандарти при формуванні митної політики.

12. Рекомендується розробити законопроект про внесення змін і доповнень до Митного кодексу України, до якого доцільно включити такі норми: (а) посилити відповідальність за корупційні прояви в митно-сервісних відносинах щодо порушення порядку: оформлення дозвільних документів, надання експертного висновку, проведення призначеної обов'язкової експертизи; (б) на законодавчому рівні закріпити те, що митниця до 2025 року має повністю перетворитися на «сервісну митницю» (ця норма пропонується для того, щоб адаптувати українське законодавство та державні органи до стандартів Європейського Союзу); (в) усі митні операції мають вноситися в єдину автоматизовану інформаційну систему митних органів України, а 100% послуг, що надаються митними органами мають бути переведені в електронний формат, адже у ст. 318 МКУ ця система лише згадується. Зазначені зміни й доповнення полегшать механізм обміну інформацією між митницями, прискорять і спростять процедури митного контролю.

Реалізація запропонованих у дослідженні заходів адміністративного й інформаційно-правового характеру покликана, з одного боку, домогтися правової стабільності у галузі митно-сервісних відносин, прозорої правової регламентації й організації контролю митних органів за посередницькою діяльністю в цій сфері, а з другого - сприяти подальшому розвитку зовнішньоекономічної діяльності, наданню якісних митних послуг, налагодженню процесу проходження адміністративних формальностей і створенню рівних умов для всіх учасників даних правовідносин і для реалізації забезпечення законності й митного правопорядку в державі.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Колісник А.С. Європейський досвід адміністративно-правового регулювання сервісної діяльності митних органів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 2. Том 5. С. 145-154.
2. Колісник А.С. Адміністративно-правове забезпечення надання сервісних послуг у митній справі. *Visegrad Journal on human rights*. 2019. № 6/3. Vol.2. С. 35-40.
3. Колісник А.С. Деякі питання адміністративно-правового регулювання митних формальностей (інформаційно-правовий аспект). *Юридична наука*. 2019. № 4. С. 129-135.
4. Колісник А.С. Адміністративний контроль – визначальний елемент забезпечення режиму законності у сфері митно-сервісних відносин. *Юридична наука*. 2019. №11. С. 133-139.
5. Колісник А.С. Поняття та ознаки митно-сервісних відносин. *Право та*

інноваційне суспільство. № 1 (14) 2020. С. 78-84.

6. Колісник А.С. Удосконалення адміністративного провадження у справах, пов'язаних із митно-сервісною діяльністю. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 5. Т. 2. С. 55-61.

7. Колісник А.С. Адміністративно-правовий режим контрольної діяльності митних органів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Випуск 3. Том 2. С. 178-183.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Колісник А.С. Деякі питання інституту відправлення митного контролю. Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 15–16 березня 2019 року). – Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2019. С. 48–50.

9. Колісник А.С. Щодо питання митного контролю у галузі митно-сервісних відносин. Сутність та значення впливу законодавства на розвиток суспільних відносин : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 13–14 березня 2020 р.). – Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2020. С. 25–28.

АНОТАЦІЯ

Колісник А.С. Адміністративно-правовий режим забезпечення законності у галузі митно-сервісних відносин. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису*.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2021.

Дисертацію присвячено визначення сутності та особливостям митно-сервісних послуг в Україні як об'єкту забезпечення режиму законності. У дослідженні викладено сучасні погляди на розуміння правової природи діяльності підприємств, яким дозволено надавати митно-сервісні послуги та їх місце в митній системі України. З'ясовано поняття та організацію адміністративного відомчого контролю за підприємницькою діяльністю у галузі митно-сервісних відносин.

Докладно проаналізовано основні чинники правового механізму адміністрування відомчого контролю за режимом законності у галузі митно-сервісних відносин. Визначено систему компетентних суб'єктів, виокремлені принципи, функції та методи їх діяльності.

Обґрунтовано науково-теоретичні висновки та практичні пропозиції, спрямовані на удосконалення законодавства, норми якого регулюють засади контрольної-митного провадження інформаційно-правового забезпечення митного правопорядку відповідно до норм та стандартів країн-учасниць Євросоюзу.

Ключові слова: адміністративно-правовий режим, режим забезпечення законності, митно-сервісні відносини, митний посередник, адміністративно-

відомчий контроль, митно-сервісна діяльність, інформаційно-аналітична діяльність, митно-сервісні реєстри, контрольно-митне провадження.

АННОТАЦІЯ

Колесник А.С. Адміністративно-правовий режим забезпечення законності в сфері таможенно-сервісних послуг. – *Кваліфікаційний научний труд на правах рукопису.*

Дисертація на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 - административное право и процесс; финансовое право, информационное право. – Научно-исследовательский институт публичного права, Киев, 2021.

Дисертація посвящена определению сущности и особенностям таможенно-сервісних послуг в Україні, як об'єкта забезпечення режиму законності. В дослідженні викладені сучасні погляди на розуміння правової природи діяльності підприємств, яким дозволено представляти таможенно-сервісні послуги, їх місце в системі забезпечення таможенного правопорядку. Вияснені поняття і організація адміністративного ведомственного контролю за окремими видами підприємницької діяльності в сфері таможенно-сервісних послуг, пов'язаних з брокерською діяльністю, експлуатацією таможених складів, складів тимчасового зберігання, вільної таможенної зони комерційного або сервісного типу, магазинів безтаможеної торгівлі, необхідних для проходження таможених формальностей.

Вияснені сутність і структура правового механізму адміністрування ведомственного контролю за режимом законності в сфері таможенно-сервісних послуг. Зміст діяльності суб'єктів досліджуваного контролю, проаналізовані їх завдання, функції, форми і методи реалізації відповідної компетенції, пропонується їх класифікація.

Проаналізовані заходи адміністративного примусу як методу імперативного впливу на поведінку таможених посередників, увага акцентується на процесуальній складовій органів таможенної служби, їх взаємодія з іншими органами служб і підрозділами правоохоронної системи. Особливу увагу приділено проблемам залучення до юридичної відповідальності посадовців сервісних підприємств-посередників за порушення таможенного законодавства.

В роботі аргументується необхідність модернізації інформаційно-правового регулювання таможенно-сервісної діяльності в Україні, виділені напрями по його удосконаленню при їх застосуванні для забезпечення автоматизації таможених формальностей. Підкреслена необхідність визначення критеріїв законності використання інформаційних технологій, якими оперують органи таможенної служби і які найбільше впливають на реалізацію права громадянина на свободу підприємництва. З метою захисту законних інтересів, державної таможенної політики відповідні органи мають право збирати і

систематизировать важную информацию, а также ограничивать доступ общественности к информации определенного уровня (например, к той что касается операций с товарами военного и оборонного назначения). При этом государственная власть должна обеспечивать полное соблюдение международного таможенного права в сфере информационных ресурсов.

Актуализируется, что Единая автоматизированная информационная система (ЕАИС) Государственной таможенной службы Украины включает в себя типовые виды обеспечения: информационно-технологическое, программное, правовое и статистическое. Раскрыт механизм функционирования автоматизированной системы таможенного оформления и обмена электронными документами по международным моделям данных (EU Customs Data Model), определены основания ответственности за нецелевое использование и распространение таможенной информации, а также несанкционированное внесение изменений в IT-системы.

Обоснованы научно-теоретические выводы и практические предложения на совершенствование законодательства, нормы которого регулируют основы контрольно-таможенного производства с учетом зарубежного опыта создания многофункциональных центров на региональных таможнях, ориентированных на европейские электронные стандарты обеспечения международного таможенного правопорядка.

Ключевые слова: административно-правовой режим, режим обеспечения законности, таможенно-сервисные отношения, таможенный посредник, административно-ведомственный контроль, таможенно-сервисная деятельность, информационно-аналитическая деятельность, таможенно-сервисные реестры, контрольно-таможенное производство

SUMMARY

Kolisnyk A. S. Administrative and legal regime of ensuring legality in the field of customs and service relations. – *Qualification scientific work on the rights of the manuscript.*

The dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of Legal Sciences (PhD in Law) in specialty 12.00.07 – administrative law and process; financial law; information law. – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2021.

The dissertation is devoted to the definition of the essence and features of customs services in Ukraine as an object of ensuring the rule of law. The study presents modern views on understanding the legal nature of enterprises that can provide customs services and their place in the customs system of Ukraine. The concept and organization of administrative departmental control over business activities in the field of customs and service relations are clarified.

The main factors of the legal mechanism of administration of departmental control over the regime of legality in the field of customs and service relations are analyzed in detail. The system of competent subjects is defined, the principles, functions and methods of their activities are singled out.

Scientific and theoretical conclusions and practical proposals aimed at improving the legislation, the rules of which regulate the principles of control and customs proceedings of information and legal support of customs law in accordance with the norms and standards of the EU member states.

Key words: administrative and legal regime, regime of ensuring legality, customs and service relations, customs intermediary, administrative and departmental control, customs and service activities, information and analytical activities, customs and service registers, control and customs proceedings.